

İŞÇİNİN GÜCÜ NEREDEN GELİR?

Aydınlık Gazetesi, 17 Kasım 2015

Yıldırım Koç

Bir işyerinde işçiler hak alma mücadelesine girişti. Başarılı olup olmayacakları çok sayıda etmene bağlıdır. “İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız” anlayışı geçerli değildir. Ne kadar güçlüseniz, o kadar hak alırsınız.

Bir işyerindeki işçinin gücünü hangi etmenler belirler.

O kadar çok etmen var ki.

İşçilerin toplam nüfus içindeki payları ve toplam sayıları önemli. Bu açıdan işçinin gücünün arttığı bir süreç yaşıyoruz. Her yıl yüzbinlerce esnaf-sanatkar ve küçük üretici köylü, yoksullaşarak ve kısmen mülksüzleşerek, işçi sınıfının saflarına katılıyor. Yaşamını işgücü satışıyla kazananların sayısı 2002 yılında yaklaşık 10 milyondur. Günümüzde yaklaşık 18 milyon. Diğer bir deyişle, gelir getirici bir işte çalışanların yaklaşık yüzde 70’i artık ücretli veya işçi sınıfının mensubu.

Ancak bu hızlı işçileşme sürecinin iyi yanı olduğu gibi, geçici bir kötü yanı da var.

YENİ İŞÇİLEŞENLER

Yeni işçileşen milyonlarca insanın önemli bir bölümünün hâlâ işçilik dışında yan geliri var. Diğer bir deyişle, yarı-mülksüzleşmiş işçiler. Yarı-mülksüzleşmiş, işçilik dışında hâlâ bir parça yan geliri olan kişinin veya yeni işçileşmiş insanın kafasının işçileşmesi zaman alır. İşyerlerine bakın. İşçi eylemlerine katılımda veya mücadelede kararlılık göstermede, tek geçim kaynağı işçilik olan tecrübeli kişilerle, yeni işçileşmiş ve özellikle de yan geliri hâlâ olan işçilerin tutum ve davranışları farklıdır.

Bu sorun bir süre daha işçilerin artan gücünü zayıflatacağı benziyor.

İşçilerin kaçınıcı kuşak işçi oldukları da önemlidir. Çocukluğunda ailesiyle miting ve yürüyüşlere katılan, grev yerlerini ziyaret eden ve belki sendika toplantısına katılan kişi ile, esnaf veya köylü ailesinin çocuğu olup işçileşen ilk kuşak olanın davranışlarının da farklı olduğunu görürsünüz. Toplumumuzun hızla işçileştiği koşullarda ilk kuşak işçi de çoktur ve önemli bir zayıflık kaynağıdır.

İŞSİZLİK TEHDİDİ

Ülkedeki işsizlik oranı ve biçimi de işçi sınıfının gücünü etkiler.

İşçi, işgücünü satarak geçimini sağlayan insan olduğundan, işsizlik en büyük korkudur. Hiçbir işçi, “muhabebeye git de hesabını kessinler” sözünü duymak istemez. İşsizlik arttıkça işyerlerinde çalışmayı sürdüren işçilerin gücü azalır. İşsizlik azaldıkça, işçinin gücü artar.

1961-1973 döneminde Türkiye’den yaklaşık 1 milyon genç insan, başta Federal Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine işçi olarak çalışmak için gitti. Türkiye’de işsizlik iyice azaldı. Bu yıllarda işçi ücretlerinin yükselmesinde, sendikalaşma oranının artmasında önemli etmenlerden biri, işgücü piyasasından yaklaşık 1 milyon kişinin bu yolla çekilmesi idi.

Buna karşılık, 1989 yılında Berlin Duvarı’nın yıkılması ve 1991 yılında Sovyetler Birliği’nin çökmesinin ardından Türkiye’ye eski Sovyet ülkelerinden yaklaşık 1 milyon kaçak işçi geldi. Bu insanlar, Türkiye koşullarına göre çok düşük ücretlerle, İş Kanunundaki hiçbir haktan yararlanmadan çalışmayı kabulleniyorlardı. İşçi sınıfının gücüne büyük darbe indirdiler.

Aynı durum günümüzde Suriyeli işçilerle ilgili olarak gündemde. Yabancı kaçak işçilik, işçi sınıfının gücünü ciddi biçimde zayıflatmaktadır.

İşçilerin örgütlülük düzeyi, işçi örgütlerinin niteliği, işçilerin eğitim düzeyi, bilgi kaynaklarına erişim kolaylığı, kendi aralarında iletişim alışkanlığı, eylem geleneği, yürürlükteki mevzuat, diğer emekçi sınıf ve tabakaların gelir düzeyi, ülkenin kaynakları, ülkenin emperyalist güçler tarafından sömürülüp sömürülmemesi gibi daha birçok konu, işçi sınıfının gücünü belirler.